

ОБРАЗ ВЕТЕРАНІВ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Дослідження
проведене
у жовтні — грудні
2024 року

УКРАЇНСЬКИЙ
ВЕТЕРАНСЬКИЙ
ФОНД

ЗМІСТ

1. ВСТУП	2
2. МЕТОДОЛОГІЯ	3
3. РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ	3
3.1. БЛИЗЬКЕ ОТОЧЕННЯ ВЕТЕРАНІВ ТА ВЕТЕРАНОК	3
3.2. ДОВІРА ДО ВЕТЕРАНІВ ТА ВЕТЕРАНОК	3
3.3. ОЦІНКА ЙМОВІРНОСТІ ВИНИКНЕННЯ НЕГАТИВНИХ ЯВИЩ У ЖИТТІ ВЕТЕРАНІВ ТА ВЕТЕРАНОК	5
3.4. ОБРАЗ ВЕТЕРАНІВ ТА ВЕТЕРАНОК У МЕДІА	9
3.5. ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВОЮ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЩОДО ВЕТЕРАНІВ ТА ВЕТЕРАНОК	10
3.6. ПОВАГА ДО ВЕТЕРАНІВ ТА ВЕТЕРАНОК ТА РОЗУМІННЯ ЇХНІХ ПРОБЛЕМ	11
4. ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	14

1. ВСТУП

Воєнні реалії та пов'язані з ними зміни в суспільстві щодня присутні як у медіа, так і у повсякденних розмовах, вони є складними та важливим для аналізу та обговорення. У контексті як наявного, так і потенційного збільшення кількості ветеранів та ветеранок, уявлення цивільного населення, рівень довіри до них, розуміння їх проблем та потреб напряду пов'язано з якістю взаємодії, ефективністю адаптації останніх та, потенційно, їх залученості до громадянського суспільства.

Спотворене або неповне розуміння може призводити стигматизації ветеранів та ветеранок, збільшення конфліктів та, як наслідок, неконсолідованості суспільства у часи війни. Водночас це може використовуватися ворогом як інструмент інформаційної війни для посилення соціальної напруги. Оновлення інформації щодо бачення суспільства образу ветеранів та ветеранок дозволить актуалізувати напрями державних політик, підвищити рівень інформованості щодо проблем та потреб ветеранів та ветеранок, зменшити рівень їх стереотипізації та покращення взаємодії між ними та цивільними.

Тож в межах загальнонаціонального опитування соціологічної групи «Рейтинг» було проведено 5 хвилю загальнонаціонального дослідження за ініціативи Українського ветеранського фонду, в якому виявили нагальне бачення суспільством образу ветеранів та ветеранок як з власного досвіду, так і в контексті репрезентації даного образу у медіа.

2. МЕТОДОЛОГІЯ

Метою дослідження є окреслити образ ветерана та ветеранки у сприйнятті українського суспільства та співставити з оцінкою ветеранами/ками їхніх потреб та проблем.

Методологія складається з двох частин. Основною частиною є **загальнонаціональне опитування**, проведене Соціологічною групою «Рейтинг» за ініціативи Українського ветеранського фонду. Аудиторією опитування є населення України віком від 18 років і старші в усіх областях, крім тимчасово окупованих територій Криму та Донбасу, а також територій, де на момент опитування відсутній український мобільний зв'язок. Результати зважені з використанням актуальних даних Державної служби статистики України. Вибірка репрезентативна за віком, статтю і типом поселення. Вибіркова сукупність: 1000 респондентів. Метод опитування: CATI (Computer Assisted Telephone Interviews — телефонні інтерв'ю з використанням комп'ютера на основі випадкової вибірки мобільних телефонних номерів). Помилка репрезентативності дослідження з довірчою ймовірністю 0,95: не більше 3.1%. Терміни проведення: 5-6 грудня 2024 р.

Також використовувались дані, отримані в результаті **шостого онлайн-опитування ветеранів та ветеранок**, яке провів Український ветеранський фонд через анонімну онлайн-форму. Аудиторією опитування є ветерани та ветеранки, серед яких чинні військовослужбовці та військовослужбовиці та ті, хто вже не несуть службу. У зв'язку з важкодоступністю респондентів та інформації щодо генеральної сукупності, вимоги до вибірки не встановлювалися. Опитування є нерепрезентативним, проте має на меті відобразити загальну проблематику цільової аудиторії. Терміни проведення: жовтень-листопад 2024 року.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

3.1. Близьке оточення ветеранів та ветеранок

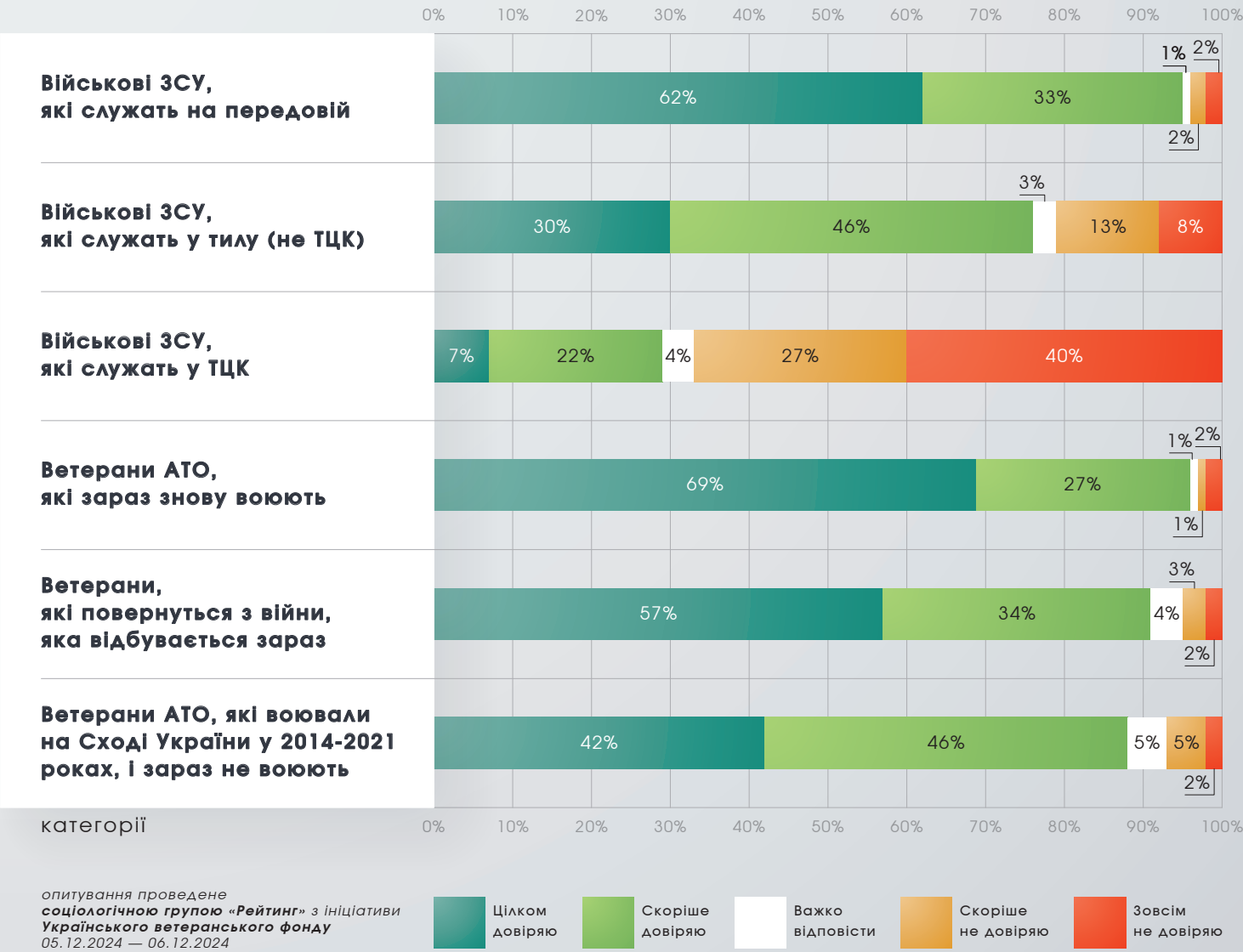
За результатами загальнонаціонального опитування 54% опитаних зазначили, що серед їхніх близьких та рідних є ті, хто брав участь у воєнних діях на території України, з 2014 по 2021 роки. 71% мають серед близьких тих, хто воював чи воює на фронті, починаючи з 24 лютого 2022 року. У порівнянні із попередніми опитуваннями, починаючи з 2022 року, зростає кількість тих, чиї близькі сьогодні воюють на фронті.

40% опитаних допускають, що можуть стати ветераном або ветеранкою у майбутньому, 56% — протилежної думки. Найчастіше про можливість стати ветераном, ветеранкою, говорили мешканці центральних та західних регіонів, наймолодші респонденти, чоловіки, та ті, хто мають родичів і близьких, котрі воювали з 2014 року і воюють зараз.

3.2. Довіра до ветеранів та ветеранок

У суспільстві надалі фіксуються найвищі показники довіри до військових. Водночас є значні відмінності у рівні довіри відповідно до категорій військових. Так, 96% довіряють (скоріше довіряють або цілком довіряють) ветеранам, ветеранкам АТО, які зараз знову воюють, 91% довіряють ветеранам, ветеранкам нинішньої війни, 88% довіряють ветеранам, ветеранкам, АТО (ООС) 2014-2021 рр. У категорії військових — 94% довіряють військовим ЗСУ, які служать на передовій, 76% довіряють тим, хто служить у тилу (не ТЦК). Натомість військовослужбовцям ТЦК не довіряють 67%, довіряють – 29%. Щодо останніх найвищий рівень недовіри до них серед мешканців західних та пограничних областей, наймолодшого покоління, чоловіків.

НАСКІЛЬКИ ВИ **ДОВІРЯЄТЕ** ТАКИМ КАТЕГОРІЯМ ГРОМАДЯН?

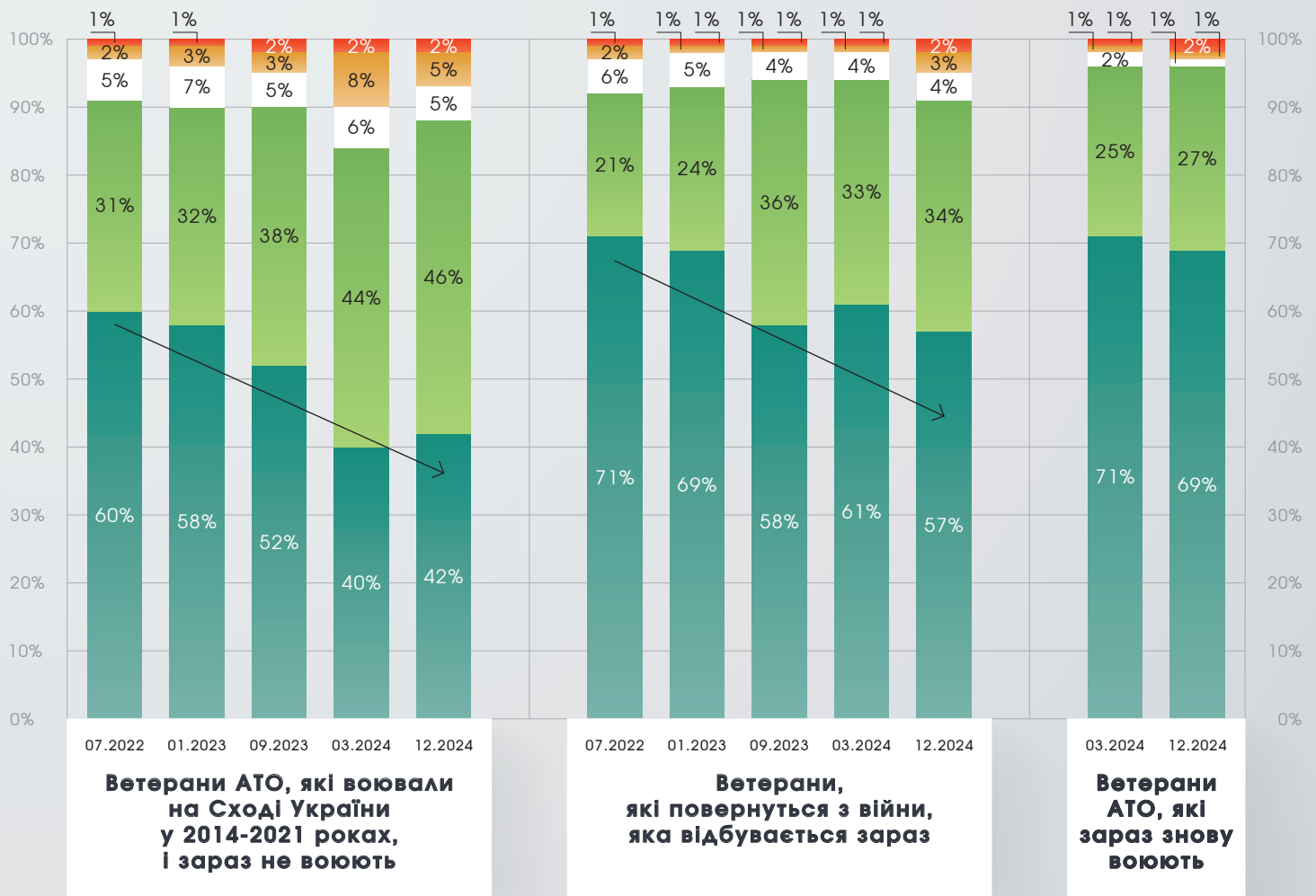

ІНФОГРАФІКА 1

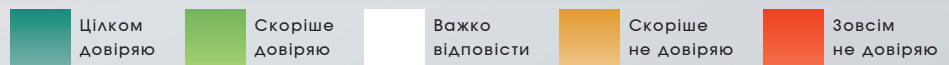
Однак у динаміці можна побачити зниження рівня довіри населення до ветеранів та ветеранок АТО, які зараз не воюють (з 60% тих, хто цілком довіряють у липні 2022 до 42% у грудні 2024). Таку саму динаміку, хоч і в меншому масштабі можна побачити щодо ветеранів та ветеранок, що повернулись з теперішньої фази війни і військових ЗСУ загалом.

Хоча ми бачимо зниження абсолютної довіри, це відбувається за рахунок того, що все більше населення обирає варіант “скоріше довіряю” замість “цілком довіряю”, тобто довіра все одно зберігається на високому рівні, хоч стає менш інтенсивною. Зростання власне недовіри можна простежити лише до ветеранів та ветеранок АТО, які не воюють зараз. Відсоток населення, яке скоріше не довіряє або зовсім не довіряє цій категорії, порівняно з липнем 2022 року зріс від 3% до 10% у березні 2024 і зменшився до 7% у грудні 2024.

НАСКІЛЬКИ ВИ ДОВІРЯЄТЕ ТАКИМ КАТЕГОРІЯМ ГРОМАДЯН?

опитування проведене
соціологічною групою «Рейтинг»
з ініціативи
Українського ветеранського фонду
05.12.2024 — 06.12.2024

ІНФОГРАФІКА 2

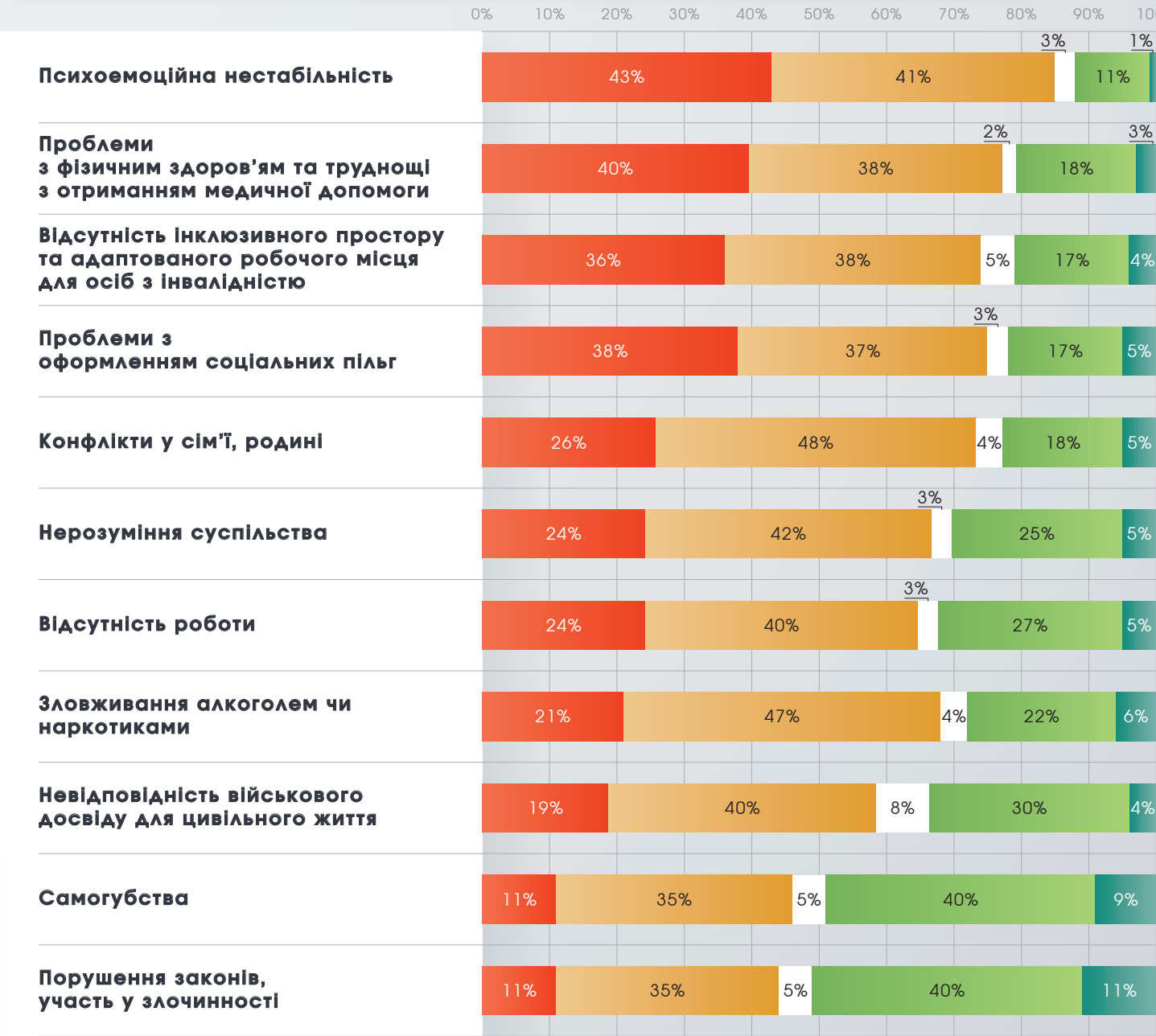
3.3. Оцінка ймовірності виникнення негативних явищ у житті ветеранів та ветеранок

На думку населення, серед ризикових явищ, з якими можуть зіткнутися ветерани та ветеранки російсько-української війни після повернення зі служби, надалі на перших місцях – психоемоційна нестабільність, проблеми з фізичним здоров'ям та труднощі з отриманням медичної допомоги, відсутність інклюзивного простору та адаптованого робочого місця для осіб з інвалідністю, також проблеми з оформленням соціальних пільг та конфлікти у сім'ї, родині. Також опитані вважають доволі ймовірними нерозуміння суспільства, відсутність роботи, зловживання алкоголем, чи наркотиками, невідповідність військового досвіду для цивільного життя. Близько половини опитаних зазначили про ризик самогубств серед ветеранів та ветеранок та про ризики порушення ними законів та участі у злочинності. У

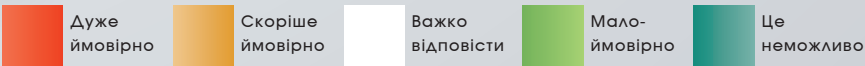
порівнянні з опитуванням у березні 2024 зросла кількість тих, хто вбачає ризики у зловживанні алкоголем та наркотиками, порушенні законів та участі у злочинності. Дещо зменшилися очікування ризиків щодо відсутності роботи та самогубств, Відносно частіше наявність згаданих проблем відчують близькі ветеранів та ветеранок, які воювали з 2014 та воюють зараз.

При цьому, дивлячись на динаміку оцінок ймовірності виникнення негативних явищ у житті ветеранів та ветеранок, на думку населення, можна побачити їх зростання з 2022 року.

ОЦІНІТЬ **СТУПІНЬ РИЗИКУ** ТАКИХ ЯВИЩ З ВЕТЕРАНАМИ, ЯКІ ПОВЕРНУТЬСЯ З РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ?

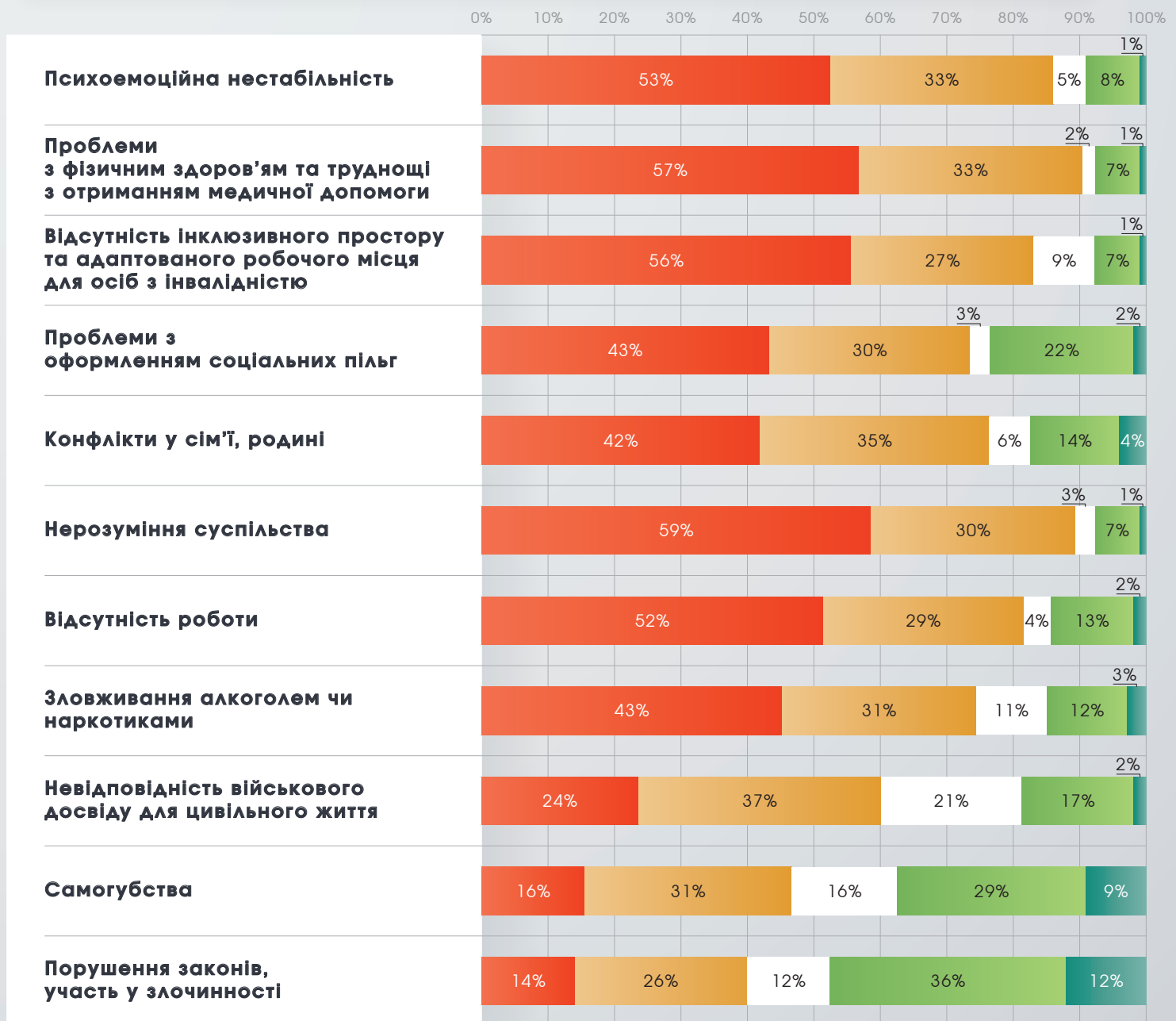
опитування цивільного населення проведене соціологічною групою «Рейтинг» з ініціативи Українського ветеранського фонду
05.12.2024 — 06.12.2024

Для порівняння з результатами загальнонаціонального опитування за грудень 2024 року від соціологічної групи «Рейтинг» подано результати Шостого опитування Українського ветеранського фонду, проведеного у жовтні-листопаді 2024 року.

У кількісному дослідженні від соціологічної групи «Рейтинг» маємо результати опитування цивільного населення щодо ветеранів, а в опитуванні аналітиків Фонду надані відповіді ветеранів і ветеранок щодо їхньої думки на предмет виникнення тих же явищ у житті інших ветеранів та ветеранок.

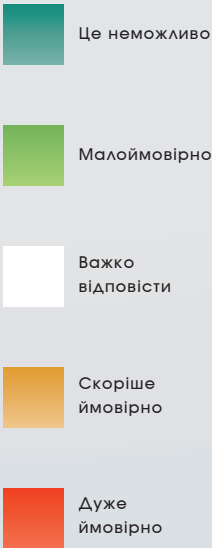
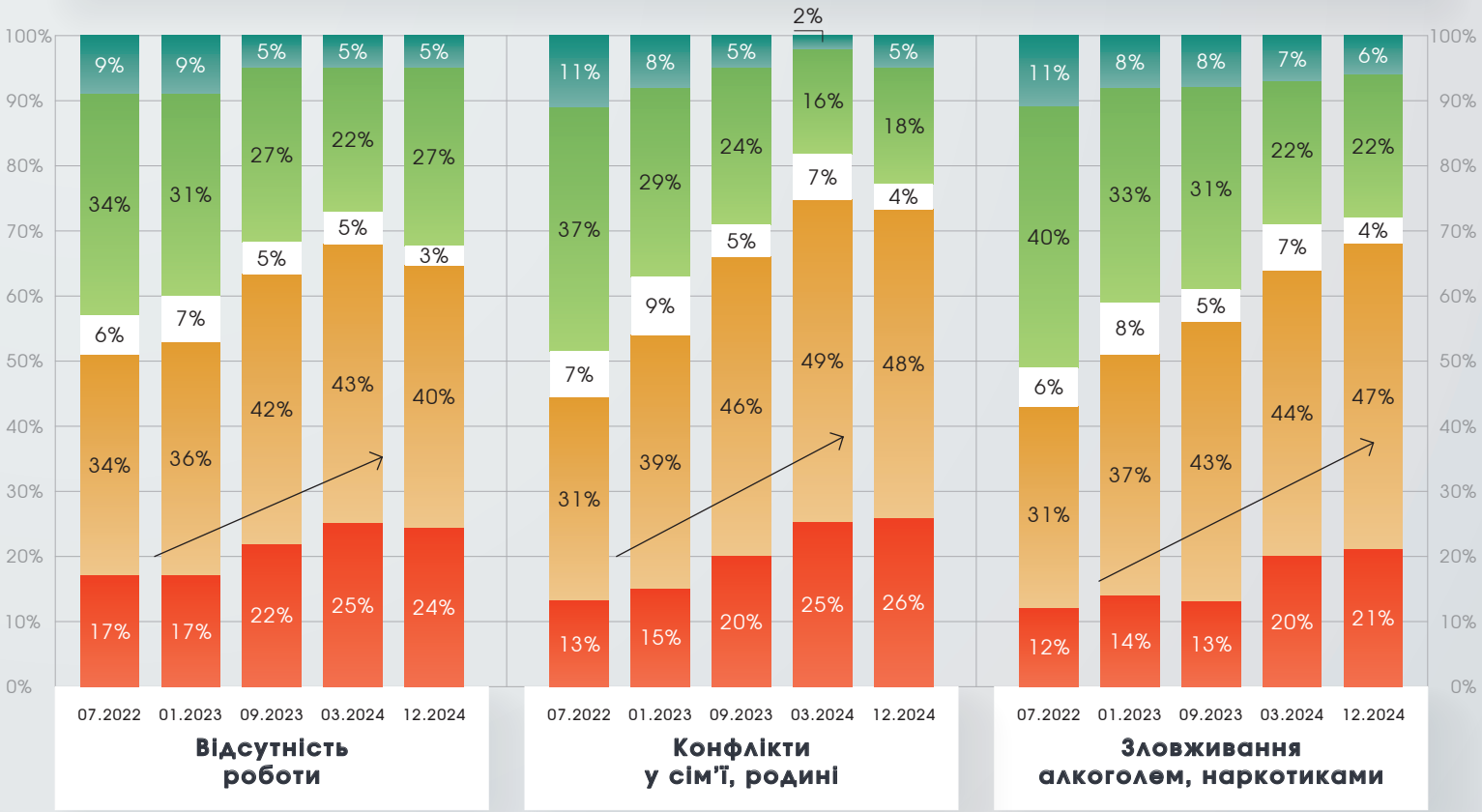
ОЦІНІТЬ **СТУПІНЬ ЙМОВІРНОСТІ** ВИНИКНЕННЯ ТАКИХ ЯВИЩ У ЖИТТІ ВЕТЕРАНІВ ТА ВЕТЕРАНОК?

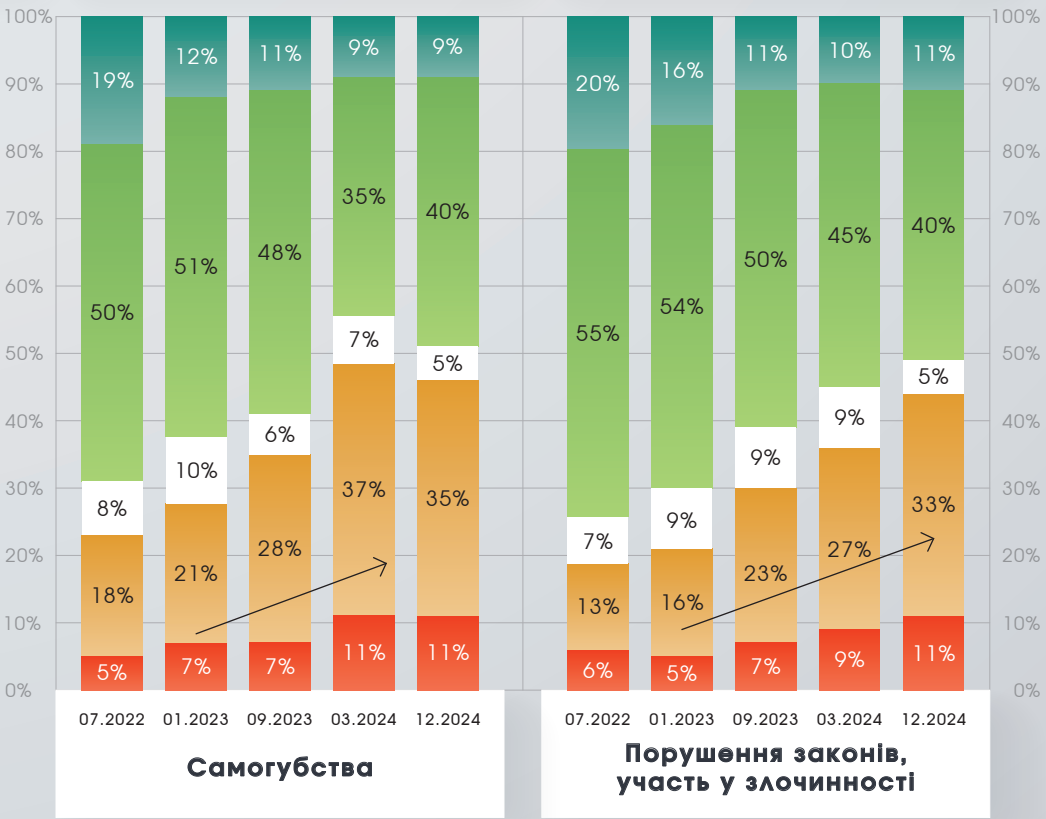
опитування ветеранів і ветеранок проведено Українським ветеранським фондом
10.2024 — 11.2024

Дуже ймовірно Скоріше ймовірно Важко відповісти Мало-ймовірно Це неможливо

ОЦІНІТЬ **СТУПІНЬ РИЗИКУ** ТАКИХ ЯВИЩ З ВЕТЕРАНАМИ, ЯКІ ПОВЕРНУТЬСЯ З РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ?

опитування проведене соціологічною групою «Рейтинг» з ініціативи Українського ветеранського фонду 05.12.2024 — 06.12.2024

Якщо ж порівнювати, як українське населення оцінює ймовірність виникнення негативних явищ у житті ветеранів та ветеранок і як вони самі її оцінюють, то можна побачити, що загалом **самі ветерани та ветеранки бачать ці явища як більш ймовірні** (наприклад, психоемоційну нестабільність, зловживання алкоголем чи наркотиками). Однак, враховуючи, що опитування ветеранів та ветеранок не є репрезентативним, а лише вказує на загальні тенденції, то варто звернути увагу саме на дуже яскраві відмінності в цій оцінці. Категоріями з **великою різницею** є **нерозуміння суспільства та відсутність роботи**. Перше як дуже або скоріше ймовірне явище оцінили 66% респондентів та респонденток загальнонаціонального опитування, порівняно з 89% опитаних нами ветеранів та ветеранок; друге явище як дуже або скоріше ймовірне оцінили 64% населення і 81% опитаних ветеранів та ветеранок відповідно.

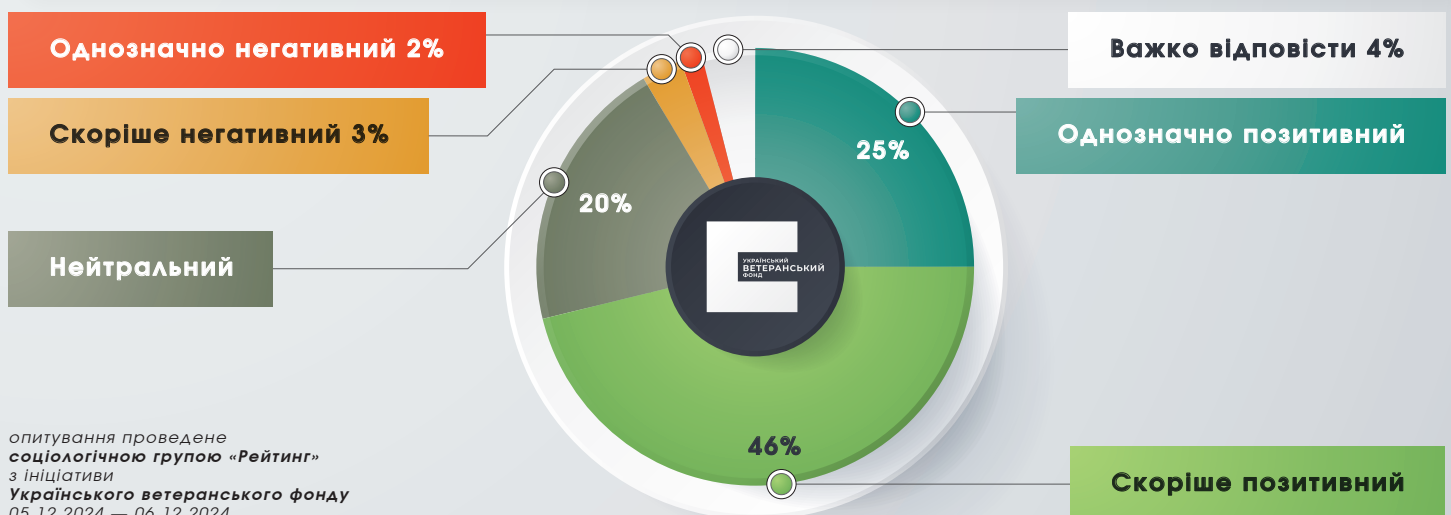
Вищу оцінку ймовірності виникнення перелічених негативних явищ у житті ветеранів та ветеранок після повернення з фронту самими ветеранами та ветеранками та їхніми близькими можна пояснити їхньою більшою проінформованістю про проблеми цієї соціальної категорії.

Окремої уваги варте явище психоемоційної нестабільності, адже суспільство загалом і самі ветерани та ветеранки, оцінюють проблеми з психологічним здоров'ям як дуже ймовірний ризик для військових, що повернулись до цивільного життя. Однак за результатами найактуальнішого опитування ветеранів та ветеранок Українським ветеранським фондом 4,1% ветеранів та ветеранок користувались програмами з психологічної реабілітації на момент опитування. Нехтування психологічною допомогою як державною пільгою можна пояснити, з одного боку, неефективністю цієї послуги або упередженнями щодо цивільних психологів, перевагу над якими надають військовим психологам або психологам з військовим досвідом. Однак з іншого боку, те, що ветерани та ветеранки не звертаються по психологічну допомогу, можна пояснити і внутрішньою стигматизацією та упередженнями щодо психологічної допомоги.

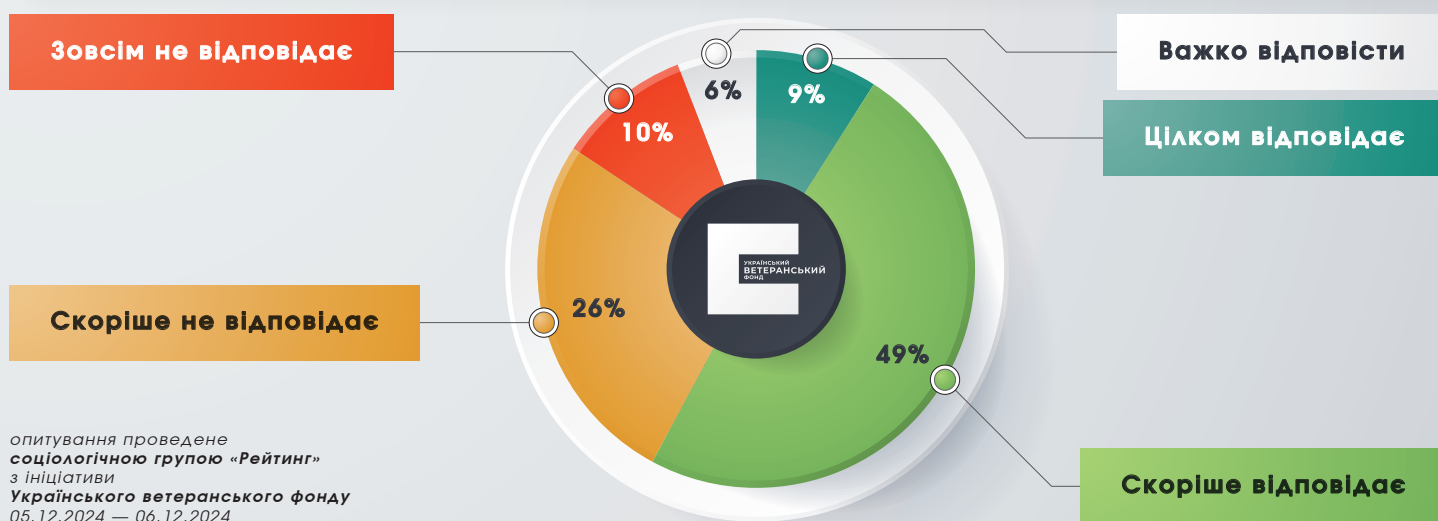
3.4. Образ ветеранів та ветеранок у медіа

64% опитаних зазначили, що образ ветеранів та ветеранок в українських ЗМІ є переважно позитивним. 20% відповідали, що він є скоріше нейтральним. Лише 4% сказали про негативний образ ветеранів та ветеранок у ЗМІ. З іншого боку 36% зазначили, що образ ветеранів та ветеранок у реальному житті не відповідає тому, що зображується в ЗМІ. 58% — протилежної думки. Частіше про невідповідність образу ветеранів та ветеранок у реальному житті та ЗМІ зазначали ті, хто мають родичів які воювали в АТО/ООС з 2014 року.

ЯКИМ, НА ВАШУ ДУМКУ, Є ПЕРЕВАЖНО ОБРАЗ ВЕТЕРАНІВ І ВЕТЕРАНОК В УКРАЇНСЬКИХ ЗАСОБАХ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ?

НА ВАШУ ДУМКУ, ЧИ ВІДПОВІДАЄ ОБРАЗ ВЕТЕРАНІВ ТА ВЕТЕРАНОК У РЕАЛЬНОМУ ЖИТТІ ТОМУ, ЩО ЗОБРАЖУЄТЬСЯ В ЗМІ?

ІНФОГРАФІКА 7

3.5. Виконання державою зобов'язань щодо ветеранів та ветеранок

Продовжує зменшуватися кількість тих, хто вважає, що держава виконує (цілком виконує або скоріше виконує) свої зобов'язання перед ветеранами та ветеранками російсько-української війни: у серпні 2022 року таких було 69%, у січні 2023 — 53%, у вересні 2023 — 33%, у березні 2024 — 25%, у грудні 2024 року — 25%. Сьогодні тих, хто вважає інакше — 68%.

Найчастіше негативної думки про виконання зобов'язань держави перед ветеранами та ветеранками дотримуються мешканці західних та пограничних регіонів, а також ті, хто мають близьких, які воювали з 2014 і воюють зараз.

Серед опитаних раніше ветеранів та ветеранок переважна більшість — 80% вважають, що держава скоріше або цілком не виконує свої обов'язки перед ними, 13% вважають, що держава виконує свої обов'язки перед ветеранами та ветеранками.

Серед українського населення, яке вважає, що держава не виконує своїх зобов'язань перед ветеранами та ветеранками більшість (59%) вважають, що серед інституцій в першу чергу не виконує свої зобов'язання Верховна Рада.

30% зазначили, що свої зобов'язання не виконує Кабінет Міністрів, 28% — Президент, 27% — місцеві ради та виконкоми, 19% — міністерства та відомства.

53% вважають, що державні програми по створенню інклюзивного (доступного) простору та інфраструктури для осіб з інвалідністю є неефективні. 37% — протилежної думки.

Частіше про неефективність таких програм зазначали мешканці прифронтових та центральних регіонів, старше населення (51+) та родичі ветеранів, котрі воювали в АТО, а також тих, котрі воюють сьогодні.

НА ВАШУ ДУМКУ, НАСКІЛЬКИ **ВИКОНУЄ** ЧИ **НЕ ВИКОНУЄ** СЬОГОДНІ ДЕРЖАВА СВОЇ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ПЕРЕД ВЕТЕРАНАМИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ?

опитування проведене соціологічною групою «Рейтинг»
з ініціативи Українського ветеранського фонду
05.12.2024 — 06.12.2024

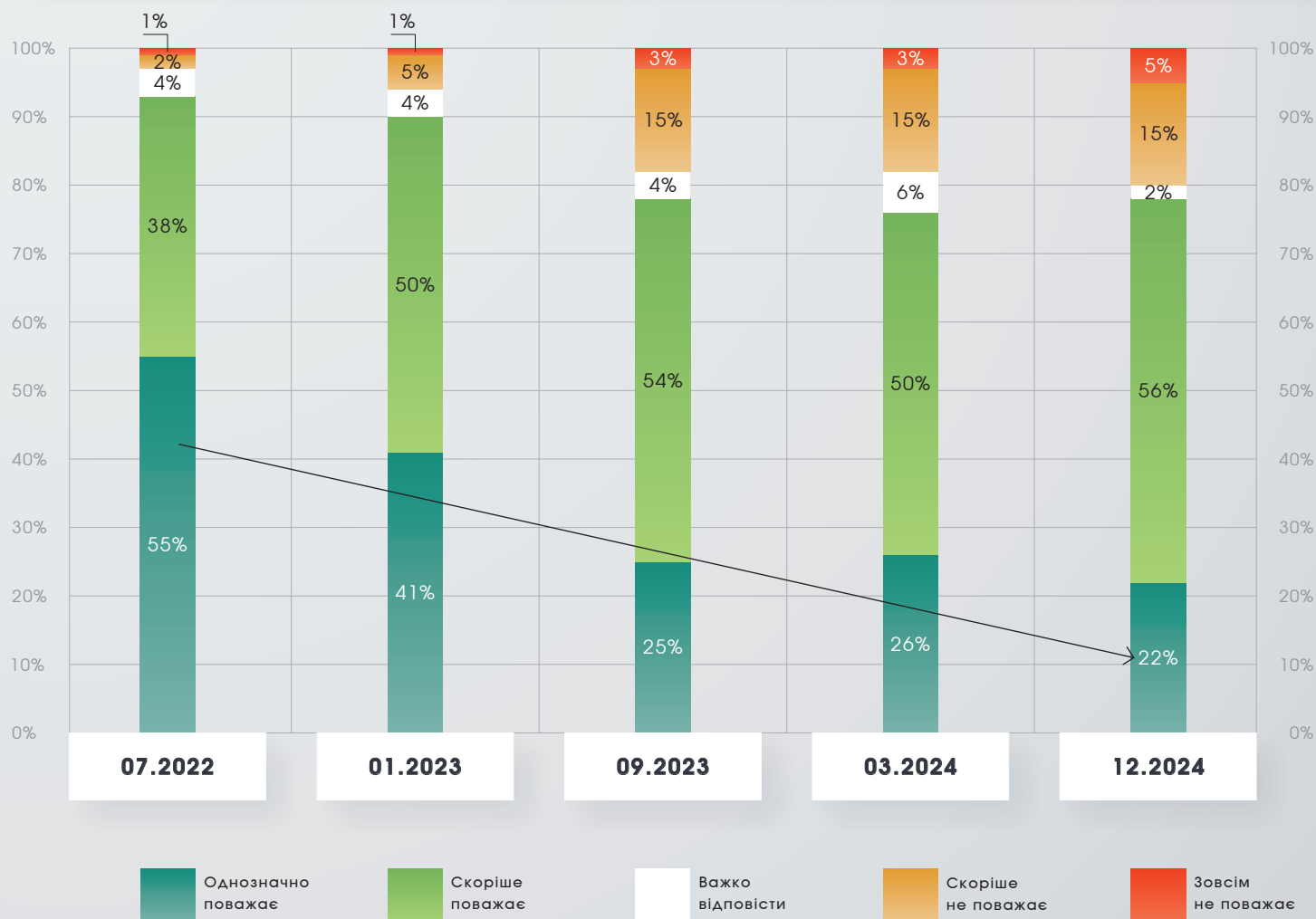
ІНФОГРАФІКА 8

3.6. Повага до ветеранів та ветеранок та розуміння їхніх проблем

78% опитаних вважають, що суспільство сьогодні поважає ветеранів та ветеранок. У порівнянні з опитуванням у березні 2024 їх дещо зросло (у березні таких було 76%), але знизилась порівняно з липнем 2022 року (тоді так вважали 93%).

Протилежну думку щодо поваги до ветеранів та ветеранок сьогодні мають 17%. Більше таких серед тих, хто мають родичів, котрі воювали в АТО/ООС з 2014 року, мешканців західних та пограничних регіонів.

А НАСКІЛЬКИ СУСПІЛЬСТВО СЬОГОДНІ ПОВАЖАЄ ВЕТЕРАНІВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ?

опитування проведено соціологічною групою «Рейтинг»
з ініціативи Українського ветеранського фонду
05.12.2024 — 06.12.2024

ІНФОГРАФІКА 9

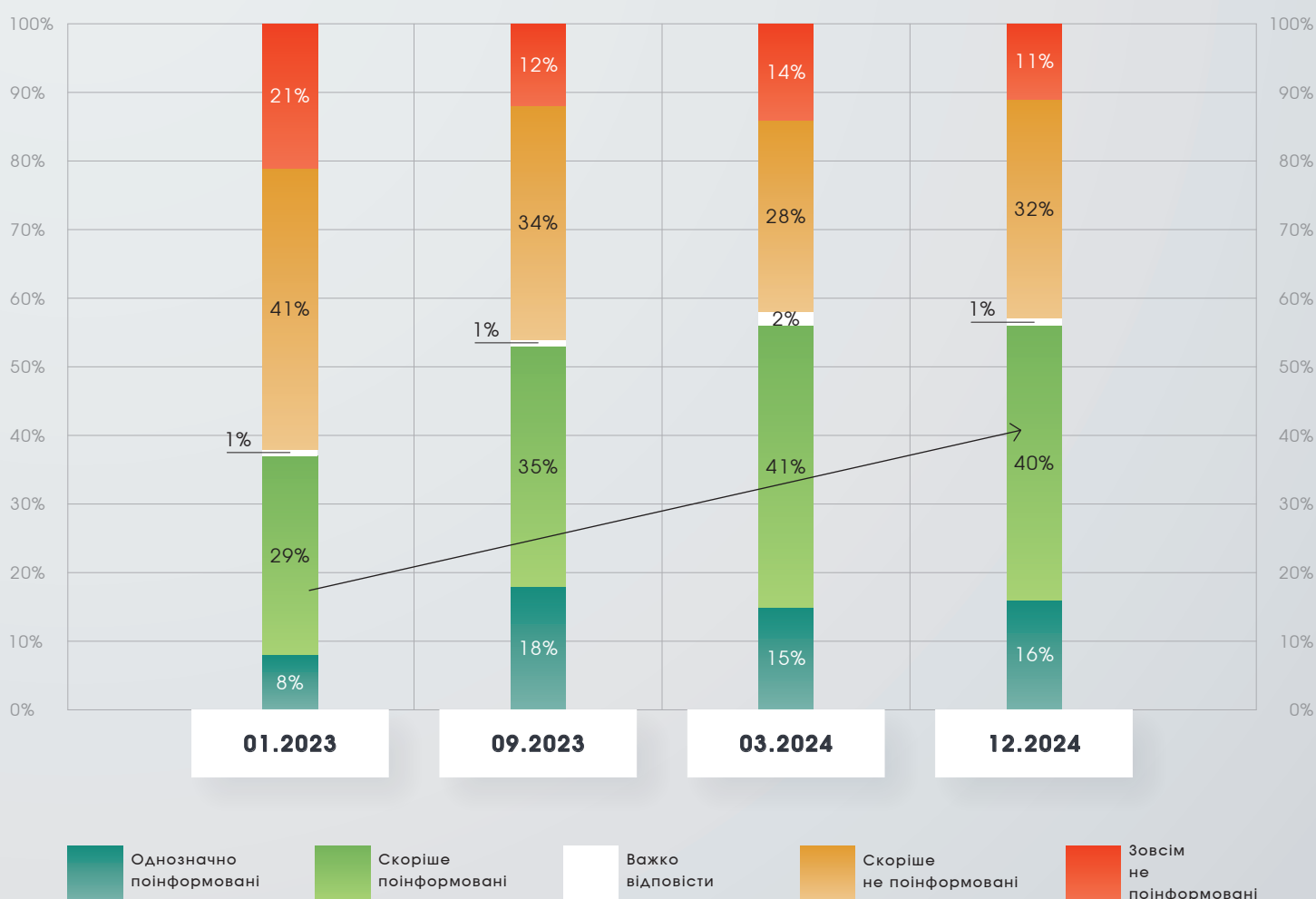
Щодо цього питання можна побачити розходження думок українського населення та ветеранів та ветеранок. Так, оцінюючи повагу суспільства до ветеранів та ветеранок, 33% респондентів/ок-ветеранів та ветеранок зазначили, що суспільство поважає ветеранів та ветеранок. Протилежну думку мають 59% опитаних з числа ветеранів та ветеранок.

Кількість респондентів та респонденток серед українського населення, хто зазначили, що добре або скоріше поінформовані про проблеми ветеранів та ветеранок у порівнянні з березнем 2024 року не змінилася (56%). 43% – зазначили, що зовсім або скоріше не поінформовані. Більше останніх серед мешканців пограничних областей, осіб старшого віку, тих, котрі не мають близьких, чи знайомих, котрі

воюють. При цьому, можна побачити зростання кількості населення, що вважає себе поінформованим про проблеми ветеранів та ветеранок, порівняно з 2023 роком.

Водночас, поінформованість суспільства про потреби та проблеми ветеранів та ветеранок у цивільному житті переважна більшість ветеранів та ветеранок оцінює низько. Зовсім непоінформованим або переважно непоінформованим українське суспільство вважають 77% ветеранів та ветеранок. Переважно поінформованим суспільство вважає 12% респондентів та респонденток, а цілком поінформованим 3%.

НАСКІЛЬКИ ВИ ПОІНФОРМОВАНІ ПРО ПРОБЛЕМИ ВЕТЕРАНІВ?

опитування проведене соціологічною групою «Рейтинг»
з ініціативи Українського ветеранського фонду
05.12.2024 — 06.12.2024

4. ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

У підсумку, було зафіксовано спад в оцінці суспільством явищ, пов'язаних з ветеранами та ветеранками, зокрема щодо рівня довіри суспільства до ветеранів та ветеранок та військових різних категорій. Причиною **загального незначного зниження рівня довіри та поваги до ветеранів та ветеранок** можна пояснити тим, що ці показники значно зросли після початку повномасштабного вторгнення, коли статус військових помітно зріс через підвищення важливості цієї ролі. Коли українське суспільство пристосовується до умов війни, а кількість військових у суспільстві зростає, їхня роль "нормалізується" і рівень довіри та поваги трохи зменшуються, однак все одно залишається високим. При цьому найвищий рівень довіри зазначають до військових, що служать на передовій, а також до ветеранів АТО, що зараз знову воюють.

Також, відмічені тенденції до того, що **українське населення досить високо оцінює ймовірність деяких негативних явищ, що можуть виникнути у житті ветеранів та ветеранок, однак самі ветерани та ветеранки часто оцінюють її ще вище**. Це може свідчити про меншу обізнаність суспільства щодо реального ситуації. Втім, можна спостерігати схожу оцінку суспільством та ветеранами високої ймовірності виникнення негативних деяких явищ, наприклад психоемоційної нестабільності, проблем з фізичним здоров'ям та відсутності інклюзивного простору. Це є показником нагальної потреби у вирішенні цих проблем та комунікації щодо відповідних програм.

Також було виявлено помітну **розбіжність між самими ветеранами та ветеранками та населенням в оцінці нерозуміння суспільством проблем ветеранів, яке ветерани оцінюють вищим**. У той же час спостерігається деяка відмінність поглядів респондентів, що є близькими або рідними ветеранів та ветеранок. Дана категорія загалом дає вищу оцінку ймовірності виникнення негативних явищ у житті ветеранів та ветеранок, частіше вказує на недотримання державою зобов'язань перед ветеранами та невідповідність реальності образу ветеранів та ветеранок у медіа, а також вище оцінює можливість стати ветеранами чи ветеранками в майбутньому. Це може свідчити про краще розуміння людьми, наближеними до ветеранів та ветеранок, їхніх проблем та потреб. Тож є потреба у поширенні актуальної інформації щодо життя, потреб та проблем ветеранів та ветеранок серед населення, яке не має їх у близькому оточенні, оскільки неточність даної інформації може призвести до збільшення стигматизації ветеранок та ветеранів населенням. Для мінімізації та запобігання стигматизації населенням ветеранів та ветеранок рекомендовано глибинні якісні дослідження цього явища, оскільки вони дадуть змогу прослідкувати її чинники та напрацювати кроки для її подолання.

Також була виявлена **розбіжність у оцінці ветеранами і ветеранками та населенням ймовірності відсутності роботи у ветеранів та ветеранок**. У свою чергу, за результатами дослідження актуальних потреб та бачення можливостей для кар'єрного і професійного зростання в Україні, що проводив Український ветеранський фонд у січні 2024 року (Величко-Трифонюк, Кіріллова, Знов'як, Доля), ветерани та ветеранки бачать чимало викликів для свого повернення до трудової діяльності. Серед п'яти найпоширеніших перешкод у сфері зайнятості ветерани та ветеранки визначають: психічний стан здоров'я, недостатню/неконкурентну заробітну плату, фізичний стан здоров'я, відсутність вакансій за місцем проживання та брак знань/втрату навичок (Величко-Трифонюк, Кіріллова, Знов'як, Доля, 2024). Рекомендаціями для вирішення цих проблем є дії, які самі ветерани/ки визначили найбільш ефективними в цьому напрямку, а саме: гідна оплата праці або стипендія на час навчання, гарантоване працевлаштування та розширення сфер навчання та перекваліфікації.

У той же час, у межах даного дослідження було виявлено **зниження оцінки населенням виконання обов'язків держави перед ветеранами та ветеранками**, що може бути свідченням з активнішого поширення інформації в суспільстві про нагальні проблеми та потреби ветеранів та ветеранок, що не були вирішені, а також про зацікавленість суспільства у цьому та у підвищенні добробуту ветеранів. Це перетинається з результатами дослідження ролі державних інституцій у соціальній реінтеграції ветеранів і ветеранок від Українського ветеранського фонду, що проводилося у жовтні 2024 року

(Селянінова, Кузьбіда, Хоменко). Згідно з його результатами задекларовані обов'язки держави переважно не відповідають досвіду взаємодії з ними ветеранів та ветеранок. Респонденти/ки вказували на бюрократичну складову, невисоку якість сервісу, а також неактуальність програм та рішень потребам ветеранської спільноти. Переважаючими проблемами були байдужість надавачів державних послуг, порушення прав ветеранів та ветеранок, недоступність потрібної інформації та упередження щодо колишніх військових, що можуть призвести до того, що держава втратить активних громадян, що готові долучитися до державних процесів. Попри це, ветерани та ветеранки вважають, що у їх ефективному поверненні до цивільного життя та наданні можливостей держава має грати ключову роль (Селянінова, Кузьбіда, Хоменко, 2024). Рекомендаціями, направленними на вирішення цієї проблеми є: відповідна підготовка державних працівників первинного рівня до комунікації з ветеранами, цифровізація для деперсоналізації та спрощення отримання послуг, підсилення державою інших акторів реінтеграції (наприклад родини), надання ТЦК та СП функцій первинної точки реінтеграції.

Попри те, що загалом образ ветеранів та ветеранок у медіа переважно сприймається як позитивний, відповідність реальному не відчуває більше третини опитаних, що може свідчити про певну тенденційність у медіа або про необізнаність суспільства щодо реальної ситуації. Відповідно, рекомендованим є дослідження зображення ветеранів та ветеранок у медіа, а також необхідне збільшення кількості інформаційно-освітніх заходів та кампаній, що покращили би розуміння населення ветеранів та ветеранок.

Величко-Трифонюк, Р., Кіріллова, Ю., Зновяк в., Доля І., (2024). Соціологічне дослідження "Актуальні потреби та бачення можливостей для кар'єрного і професійного зростання ветеранів". Український ветеранський фонд Міністерства у справах ветеранів.

<https://veteranfund.com.ua/analytics/aktualni-potreby-ta-bachennia-mozhlyvostey-dlia-kar-iernoho-i-profesiynoho-zrostannia-veteraniv>

Селянінова, А., Кузьбіда, В., Хоменко, Я., (2024). Соціологічне дослідження "Роль держави у соціальній реінтеграції ветеранів та ветеранок". Український ветеранський фонд Міністерства у справах ветеранів.

<https://veteranfund.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/Rol-derzhavy-u-sotsialniy-reintehratsii-veteraniv-i-veteranok.pdf>

Дослідження підготовлено
навчально-аналітичним відділом
Українського ветеранського фонду
Міністерства у справах ветеранів

у партнерстві із
соціологічною групою «Рейтинг»

Дослідницька група та співавтори:

Анастасія Селянінова – начальник
Відділу навчально-аналітичної роботи

Дар'я Чебаненко – провідний фахівець
Відділу навчально-аналітичної роботи
Українського ветеранського фонду

Володимир Кузьбіда – провідний фахівець
Відділу навчально-аналітичної роботи
Українського ветеранського фонду

Фото на обкладинці:
Діана Андруник

Дизайн, верстка та інфографіка:
Олесь Олійник

veteranfundua

veteranfund.com.ua

© Український ветеранський фонд
Київ — 2024

© Соціологічна група
«Рейтинг»

